

Region Stockholm
Diarienummer RS 2024-0344
registrator.rlk@regionstockholm.se

Remissyttrande från Södertörns- kommunerna över ny regional utvecklingsplan för Region Stockholm

Bakgrund

Region Stockholm har remitterat förslag till en ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen. Syftet med samrådet är att få in synpunkter och perspektiv för att kunna göra de prioriteringar och vägval som i slutändan ska resultera i en regional utvecklingsplan som ger nytta och stöd för så många aktörer som möjligt.

Region Stockholm önskar svar på ett antal frågeställningar enligt missivet. Frågeställningarna handlar om synpunkter på vision, mål och prioriteringar samt de styrkor och långsiktiga utmaningar som beskrivs i samrådsförslaget. Regionen önskar också synpunkter på den rumsliga utvecklingen och plankartan samt formerna för samverkan, roller och ansvar för den regionala utvecklingen i vår region.

Parallellt med att samrådsförslaget är ute på remiss fortsätter arbetet med att vidareutveckla kunskap och planeringsunderlag. Granskningsförslaget planeras att remitteras under år 2025 och ambitionen är att den nya regionala utvecklingsplanen ska antas i Regionfullmäktige i maj år 2026. Den antagna planen gäller sedan tills vidare med aktualitetsprövning/översyn en gång per mandatperiod.

Södertörnskommunerna (Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje och Tyresö) har, utifrån Södertörns utvecklingsprogram och sitt mångåriga samarbete, tagit fram det här gemensamma remissvaret. Vid behov lämnar också kommunerna egna kommunspecifika synpunkter.

Remisstiden sträcker sig till den 30 september 2024. Södertörnskommunerna har fått förlängd svarstid till den 3 oktober 2024.

Södertörnskommunerna viktigaste synpunkter

Södertörnskommunerna vill framförallt lyfta fram följande synpunkter. Dessa utvecklas också längre ner i remissvaret.

- Södertörnskommunerna ser behov av att samlas kring en långsiktig plan med höga ambitioner och står bakom samrådsförslagets vision och målår 2060.
- Södertörnskommunerna är positiva till att samrådsförslaget utgörs av en komprimerad och lättillgänglig plan. Planen skulle dock bli väsentligt tydligare genom att minska antalet prioriteringar samt tydliggöra och renodla planen till frågor som har regional betydelse.
- Södertörnskommunerna står bakom den övergripande rumsliga strukturen som syftar till en flerkärnighet med regionala stadskärnor. Frågor om regional balans behöver dock genomsyra planen i större utsträckning.
- Södertörnskommunerna saknar en redovisning om hur planförslaget förhåller sig till befintliga regionala strategier och planer.
- Södertörnskommunerna önskar en tydligt genomförandeinriktad plan och ser fram emot fortsatta dialoger under framtagandeprocessen så att vi tillsammans på bästa sätt kan arbeta för att uppnå målen i den regionala utvecklingsplanen.

Södertörnskommunernas synpunkter på samrådsförslaget

Den regionala utvecklingsplanen är betydelsefull och utgör en plattform och möjlighet för länets aktörer att lyfta blicken och samlas kring gemensamma mål och prioriteringar. Den utgör även ett viktigt stöd i det dagliga arbetet. Detta gäller både för mellankommunal samverkan och för de vägval den egna kommunen gör som kan påverka regionen i stort. Attraktionskraften för kommunerna och livsvillkoren för invånarna i Stockholmsregionen är i hög grad beroende av utvecklingen i regionen som helhet. Kommunerna är tätt sammankopplade och beroende av varandra genom såväl arbetsmarknad, bostadsmarknad, transportsystem som många andra frågor. I Region Stockholm kombineras den regionala utvecklingsplanen (RUFS) och regionala utvecklingsstrategin (RUS) till ett dokument, vilket Södertörnskommunerna ser som ett effektivt och värdefullt angreppssätt.

Södertörnskommunerna upplever överlag att samverkan och samrådsprocessen har varit positiv, strukturerad och tydlig, vilket har underlättat för kommunerna att bemanna upp på lämpligt sätt vid exempelvis de temamöten som regionen hållit under år 2023. Det finns dock en del förbättringsförslag och Södertörnskommunerna föreslår därför att en enkät skickas ut till kommunkontakterna för att fånga in dessa till nästkommande steg i processen.

Regionen har varit lyhörd för kommunernas önskemål om att hålla den regionala utvecklingsplanen kortare och mer genomförandeinriktad. Södertörnskommunerna uppskattar att samrådsförslaget är mer komprimerat, men planen skulle bli mer

användbar och träffsäker om den blir än mer kort och koncis. För att bli det behöver antalet prioriteringar minskas samt planen renodlas till frågor som har regional betydelse.

Behov av tydligare målstruktur

Vision och målår, övergripande mål och mål

Södertörns kommunerna står bakom den vision som uttrycks i samrådsförslaget samt är positiva till att den nya utvecklingsplanen har ett långsiktigt perspektiv med målår 2060. I samrådsförslaget redovisas dock mål med olika tidsperspektiv, vilket leder till otydlighet. Södertörns kommunerna kan dock ha förståelse för detta när det gäller mål som är nationellt beslutade.

Södertörns kommunerna ser positivt på att de tre övergripande målen är tydligt kopplade till de tre hållbarhetsperspektiven och att samrådsförslaget beskriver en målstruktur med färre mål jämfört med RUF5 2050. Södertörns kommunerna står i grunden bakom de sju mål som presenteras i samrådsförslaget, men kan konstatera att målen inte alltid är konsekvent formulerade.

Prioriteringarna

Regionen har efterfrågat om någon prioritering är viktigare än någon annan. Södertörns kommunerna anser att två prioriteringar är särskilt viktiga:

- **Vidareutveckling av de regionala stadskärnorna**
- **Skapa regional balans**

Regionen har också frågat om några prioriteringar saknas eller behöver omformuleras och för att uppnå en tydligare styrning föreslår Södertörns kommunerna att några prioriteringar slås ihop. Det gäller exempelvis:

- fyra prioriteringar som hanterar innovation ur olika perspektiv
- fyra prioriteringar som handlar om effektiv användning av transportsystemet.
- två prioriteringar som handlar om tekniskt försörjningssystem
- Prioriteringarna ”*stärk Stockholmsregionens attraktionskraft*” och ”*öka Stockholmsregionens internationella tillgänglighet*” som går in i varandra.

Genom att arbeta om och slå ihop dessa prioriteringar kan antalet prioriteringar minska från tolv till fyra.

Södertörns kommunerna anser också att prioriteringen ”*stärk Stockholmsregionens attraktionskraft*” är formulerad på en allt för övergripande nivå.

Prioriteringarna som beskrivs i samrådsförslaget syftar till att konkretisera målen och regionen föreslår att dessa ska vara skrivna i ska-budskap för att tydliggöra ett aktivt åtagande. Södertörns kommunerna uppfattar inte att alla prioriteringar är formulerade på det sättet och tycker att det vore värdefullt om det fanns en stringens i hur prioriteringar är formulerade så att de har liknande detaljningsnivå och på så sätt hjälper till att konkretisera målen. I samrådsförslaget finns prioriteringar som är

mindre konkreta än målen. Ett exempel på detta är prioriteringen; ”En fungerade bostadsförsörjning” som kan behöva förtydligas för att konkretisera målet; ”En bostadsförsörjning som tillgodoser invånarnas behov”.

Södertörnskommunerna vill också lyfta fram barns och ungas möjlighet till jämlika livsvillkor för att skapa framtidstro och minska segregationen i Stockholmsregionen. Södertörnskommunerna anser att denna fråga behöver förtydligas och lyftas tydligare genomgående i planen såsom bland utmaningar, mål och prioritering.

Stockholmsregionens styrkor och utmaningar

Regionen önskar synpunkter på de styrkor och utmaningar som finns beskrivna i samrådsförslaget samt om utmaningarna tas om hand i förslaget.

Södertörnskommunerna delar i stort regionens syn på de sju identifierade styrkorna och uppskattar att styrkorna har tydliggjorts jämfört med RUF 2050, men noterar att flera av regionens styrkeområden är centraliserade till den centrala regionkärnan.

Södertörnskommunerna ser att bostadsbristen och bostadsförsörjning har hamnat i skymundan i samrådsförslaget. Utmaningen med bostadsförsörjningen måste tydliggöras än mer i den regionala utvecklingsplanen. Bostadsbristen och den dysfunktionella bostadsmarknaden är en av regionens största utmaningar. Den har en avgörande påverkan på både kompetensförsörjning, internationell konkurrenskraft, livsvillkor och livskvalitet. Här är unga vuxna särskilt drabbade eftersom de har extra svårt att komma in på bostadsmarknaden. Att bostadsbristen inte beskrivs som en egen utmaning kan riskera att ge frågan mindre tyngd både i regionen och inte minst i dialog med staten. Kommunerna måste både möta den förväntade befolkningsökningen och det uppdämda bostadsbehov som finns. Situationen riskerar att ytterligare förvärras av den pågående byggkrisen. För att regionens kommuner ska klara bostadsförsörjningen kommer det inte enbart krävas insatser på kommunal nivå. Södertörnskommunerna önskar att regionens aktörer tillsammans ska ta ett ansvar för att lyfta frågan till nationell nivå och därigenom via olika insatser möjliggöra för ett ökat bostadsbyggande och ett bättre nyttjande av befintligt bostads- och bebyggelsebestånd.

Södertörnskommunerna anser att långa pendlingstider också bör synliggöras mer i den regionala utvecklingsplanen. I en internationell jämförelse lyfts denna fråga fram som en negativ aspekt för Stockholmsregionen, och pendlingstider har dessutom påverkan på flertalet av de utmaningar som nämns.

Beskrivningarna av styrkan livskvalitet anser därför Södertörnskommunerna ger en förskönad bild av Stockholmsregionen då livskvaliteten i regionen inte är jämlik och påverkas i hög grad av både långa pendlingstider och bostadsbrist.

Södertörnskommunerna anser att det är svårt att besvara frågan om samrådshandlingen tar hand om utmaningarna då vissa frågor som exempelvis blåstruktur inte är tillräckligt beskrivna eller ska kompletteras. Södertörnskommunerna anser att regionen behöver tydliggöra hur utmaningarna omhändertas.

Regional rumslig struktur

Samrådsförslagets rumsliga struktur bygger i hög grad på RUFSS 2050, vilket innebär samma regionala stadskärnor, stark kollektivtrafik mellan dessa, gröna regionala kilar likväl som den unika blå strukturen. Södertörnskommunerna förespråkar att fortsatt stärka och utveckla denna regionala rumsliga struktur, och framför följande synpunkter.

Tydliggör samspelet mellan de olika kartorna

Samrådsförslaget innehåller ett flertal olika kartor, där Södertörnskommunerna uppfattar plankartan (sid 47) som den viktigaste. Men samrådsförslaget innehåller också andra snarlika kartor som strukturkarta (sid 45), regionkarta (sid 11) samt ett antal tematiska kartor inom gods- och logistikinfrastruktur, grönstruktur och regionala cykelstråk. Södertörnskommunerna rekommenderar Region Stockholm att överväga behovet av antalet kartor och i så fall att ytterligare tydliggöra samspelet/överensstämmelsen med plankartan. Södertörnskommunerna ser även att ett antal andra kompletterande tematiska kartor som exempelvis strategiska kollektivtrafik/bytespunkter och landsbygdsutvecklingskarta skulle kunna komplettera planen. Här vill Södertörnskommunerna också peka på behovet av att stämma av mot kartor som finns i fördjupningarna till RUFSS2050 exempelvis kartor i Landsbygds- och skärgårdsstrategin.

Den rumsliga strukturen och dess redovisning i plankartan

Till skillnad mot plankartan i RUFSS 2050 visar samrådsförslaget mer av en nulägesbild än framtida utveckling för transportsystem, godsterminal- och anläggning samt teknisk infrastruktur. Detta innebär att inte alla behov synliggörs på ett likartat sätt och att det också blir olika målar som redovisas, antingen enbart som en beskrivning av nuläge eller utvecklingen de närmaste 10–20 åren. Södertörnskommunerna menar att plankartan i samrådsförslaget inte visar på en framtidsbild för år 2060.

Södertörnskommunerna anser vidare att framtida behov av ytkrävande tekniska försörjningssystem behöver tydliggöras i både text och plankarta. Risker är annars stora att ytor för dessa funktioners behov byggs bort. Behoven kan pekas ut som zoner/delområden i plankartan. Det skulle utgöra ett viktigt stöd i den fortsatta kommunala planeringen.

Likasa anser Södertörnskommunerna att den befintliga bebyggelsen och landsbygden behöver tydliggöras och synliggöras både i text och i plankarta. I samrådsförslaget redovisas detta under rubriken *Övrigt*. Södertörnskommunerna föreslår att kategorin *befintlig bebyggelse* istället läggs in under rubriken *bebyggelsestruktur* så att en helhetsbild ges gällande all bebyggelse inom regionen. Vidare föreslås att kategorin *mark utanför bebyggelsestrukturen* ges en reell betydelse som *landsbygd*. Landsbygden utgör en stor del av regionens geografiska yta och landsbygdens roll och betydelse i regionen måste synliggöras i regionen.

Samrådsförslagets plankarta visar utöver de mer principiella strukturerna en detaljerad markanvändningskarta. I vissa fall är denna markanvändningskarta mer detaljerad än kommunernas översiktsplaner. Genom att istället nyttja ett mer schematiskt symbolspråk ges en förståelse för den övergripande regionala skalan. Regionen och kommunerna får då lättare att enas kring de rumsliga principerna som är av regional betydelse utan att fastna i oenigheter kring detaljerade geografiska gränser. I sammanhanget ser Södertörns kommunerna att Region Skånes plankarta utgör en god referens för att hitta rätt detaljeringsgrad.

Södertörns kommunerna noterar att mycket har förändrats kring den rumsliga strukturen och framför allt hur detta redovisas i plankartan vilket gör det svårbedömt att notera vilka förändringarna är och vilken innebörd de har. Södertörns kommunerna ser behov av en fördjupad dialog mellan Region Stockholm och respektive Södertörns kommun om den rumsliga strukturen och dess redovisning i plankartan.

Tydliggör kopplingen till angränsande regioner, Gotland samt grannländer.

Stockholmsregionen har aktivt arbetat med att stärka samverkan med de närliggande regionerna inom det så kallade östra Mellansverige samarbetet (ÖMS). En strategisk inriktning har antagits, ÖMS 2050 som kontinuerligt följs upp.

Södertörns kommunerna ser positivt på detta mellanregionala arbete i ÖMS, men önskar att både regionkartan (sida 11) och texter ytterligare tydliggör den strategiska inriktning som antagits.

Södertörns kommunerna anser också att kopplingen till region Gotland måste tydliggöras. Denna koppling saknas helt i regionkartan (sida 11). Stockholmsregionens läge i Östersjön, och inte minst Södertörns läge med hamnarna i Nynäshamn och Södertälje kommuner, utgör ett viktigt och strategiskt nav.

Stärk de regionala stadskärnorna

I ett historiskt perspektiv har den regionala utvecklingsplanen byggt på en fysisk/rumslig struktur som innebär att tillväxten inte enbart ska ske i de centrala delarna av regionen. Sedan RUF 2001 så har denna fysiska struktur ytterligare förtydligats genom utpekandet av flera regionala stadskärnor som sammanbinds av en stark kollektivtrafik och kompletterar den centrala regionkärnan. Dessa regionala stadskärnor ska också fungera som en attraktiv nod för sitt funktionella omland genom att tillhandahålla arbetsplatser, sjukvård, service, kultur och utbildning. Det är viktigt att "hålla i och hålla ut" i denna fysiska struktur för Stockholmsregionen och fortsätta understödja den från lokalt, regionalt och statligt håll.

Södertörns kommunerna ser en risk med att de regionala stadskärnorna begränsas i sin utveckling och inte har möjlighet att tillgodose det utbud som regionen behöver på grund av målkonflikter mellan bebyggelseutveckling och de gröna kilarna i dess närhet.

Södertörns kommunerna stödjer också det initiativ som nyligen tagits av Region Stockholm avseende att gemensamt ta fram handlingsprogram för alla regionala

stadskärnor. Det är positivt att arbetet utgår ifrån respektive stadskärnas unika förutsättningar och att det är ett brett angreppssätt i direktiven som inkluderar såväl fysisk planering som kultur och näringsliv. Det är viktigt att detta nya initiativ adderar till det arbete som redan bedrivs på lokalt håll i respektive regional stadskärna. En annan framgångsfaktor är att hitta rätt sätt att integrera slutresultatet av detta arbete i den kommande antagna versionen av RUF 2060.

Sträva mot en regional balans

Att minska den regionala obalansen är en avgörande faktor för en hållbar region. Södertörns kommunerna ser att prioriteringen ”Skapa regional balans” på ett tydligt sätt knyter an till de fem utmaningar som beskrivs i planen Södertörns kommunerna ser att en regional balans kan bidra till:

- Ökad tillgänglighet till arbetstillfällen och utbildning samt bättre matchning på arbetsmarknaden
- Minskad risk för utanförskap och en mer socialt sammanhållen region
- Ökad livskvalitet för regionens invånare genom att exempelvis mindre tid behöver läggas på pendling
- Minskade klimatutsläpp genom kortare restider och minskat behov att bygga infrastruktur
- Mer jämnt nyttjande av väg- och kollektivtrafiksystem samt i förlängningen minskat behov av investeringar och lägre driftskostnader

Södertörns kommunerna ser vidare att definitionen av regional balans behöver förtydligas i den regionala utvecklingsplanen och synliggöras i förhållande till regionens geografi, förslagsvis genom kartbilder. Det bör även ingå en eller flera indikatorer för att följa prioriteringen om regional balans över tid

En ledande kunskaps- och tillväxtregion.

En särskild näringslivs- och tillväxtstrategi har utarbetats av Region Stockholm utifrån nuvarande RUF 2050. Södertörns kommunerna vill peka på vikten av att tydliggöra detta dokument status och ser gärna att arbetet i enlighet med denna strategi fortsätter, i syfte att skapa kraft och genomförande.

Hög kompetens och stark arbetsmarknad lyfts i planen som en av Stockholmsregionens styrkor. Södertörns kommunerna vill dock peka på att det finns flera inomregionala skillnader inom arbetsmarknaden. Utbildningsnivåerna skiljer sig kraftigt mellan olika kommuner i regionen, med en betydligt lägre utbildningsnivå med eftergymnasiala studier sett till andelen invånare, främst i de kommuner som ligger längst bort från den centrala regionkärnan. Här kan istället utmaning nummer 5 ”Hur kan vi stärka kompetensförsörjningen och inkludera fler på arbetsmarknaden?” utvecklas och då tydliggöra dessa skillnader.

Kompetensförsörjningen blir tillgodosedd genom att olika genomförda utbildningsinsatser levererar den kompetens som efterfrågas av näringslivet och offentlig sektor. I dagsläget finns det ett stort glapp på arbetsmarknaden i den kompetens som efterfrågas. Där kommer det livslånga lärandet in som en viktig del,

att människor när helst i livet ska kunna erbjudas utbildning och fortbildning för den kompetens som efterfrågas. Kompetens-/utbildningshubbar nära regionens invånare skulle kunna stärka kompetensförsörjningen i hela regionen, även i kommuner med låg utbildningsnivå.

Södertörns kommunerna stödjer en utveckling av Södertörns högskola och önskar att högskolan tilldelas universitetsstatus. Det skulle kraftfullt stärka den samlade utbildningsmiljön i södra Stockholm samt bidra till utveckling av den regionala stadskärnan i Flemingsberg. Det skulle samtidigt gynna den regionala balansen och stärka Stockholmsregionens ambitioner gällande utbildning och forskning.

Utveckla transportinfrastrukturen för en hållbar och sammanhållen region

Transportinfrastrukturen utgör en av de viktigaste mellankommunala frågorna inom regionen. Södertörns kommunerna anser att den regionala utvecklingsplanen behöver vara långsiktig och synliggöra behov hela vägen fram till år 2060, som är regionplanens målar. Det blir otydligt och passivt att i en långsiktig regionplan enbart redovisa beslutade investeringar som gäller för knappt halva planens tidshorisont. Nuvarande tidsperiod för transportinfrastrukturplaneringen är år 2022–2033, och den kommande perioden är 2026–2037. Den regionala utvecklingsplanen bör utgöra ett planeringsunderlag för långsiktiga och strategiska ställningstaganden av många olika aktörer. Att peka ut långsiktiga behov blir därför särskilt viktigt för både kommuner och stat, det ska vara enkelt och tydligt att förstå och väga in regionens behov i den kommunala planeringen. Detta gäller särskilt för transportinfrastruktur.

För att tydliggöra vad som är befintliga anläggningar, beslutade investeringar, pågående förhandlingar och långsiktiga behov föreslår Södertörns kommunerna att en kartsstruktur med olika färger och symboler kan användas för att tydliggöra vad som är vad.

I samrådsförslaget nämns att den långsiktiga planeringen av kollektivtrafiken bland annat utgår från det regionala trafikförsörjningsprogrammet och Kollektivtrafikplan 2050, som båda syftar till att uppnå den regionala utvecklingsplanens mål och vision. Södertörns kommunerna menar att även de behov som finns redovisade i trafikförsörjningsprogrammet och kollektivtrafikplanen ska finnas med i regionkartan.

Södertörns kommunerna saknar en tydlighet för effektiva bytespunkter samt att minska de barriärer som uppstår till följd av större infrastrukturprojekt. Region Stockholm bör överväga att ta fram en specifik tematisk karta över strategisk kollektivtrafik och bytespunkter eller alternativt att inkludera dem i någon av de befintliga kartorna. Södertörns kommunerna ser att det redan idag är trångt i kollektivtrafiksystemet och vid viktiga bytespunkter, vilket kommer bli en större utmaning i regionen på sikt och därmed behöver belysas. Där bör också framgå viktiga storregionala och regionala tågtrafiksatsningar.

Överlag noterar Södertörns kommunerna ett stort fokus på flygets betydelse i samrådsförslaget. Det är viktigt att även lyfta tågtrafikens och sjöfartens betydelse för

regionen, särskilt kopplat till godstransporter, hållbara resor, totalförsvaret och regionens ambitioner inom klimatområdet.

Södertörnskommunernas gemensamma prioriteringar för infrastruktursatsningar för huvudstadsregionens och landets utveckling

Södertörnskommunerna har tillsammans gjort en kraftfull prioritering kring vilka åtgärder som bör prioriteras för att Sveriges huvudstadsregion ska fortsätta utvecklas. De åtgärder som behöver prioriteras är:

Ny passage under Södertälje kanal är en förutsättning för näringslivets fortsatta tillväxt och kompetensförsörjning i Stockholm-Mälardalenregionen. Motorvägsbron E4/E20 över Södertälje kanal är en av landets mest sårbara vägsträckor och dagens situation med endast en passage medför att viktiga samhällsfunktioner riskerar att slås ut. En ny passage skapar redundans för regional och nationell trafik.

Ny bytespunkt i Flemingsberg inklusive nedsänkning av väg 226 krävs för att förbättra den storregionala tillgängligheten och skapa goda förutsättningar för ett framtida ökat kollektivtrafikresande i den regionala stadskärnan. Nedsänkningen av väg 226 behövs som en del i en effektiv trafikförsörjning och för att Spårväg syd ska kunna ta sig över väg 226 planskilt och därmed uppnå sin fulla potential. För att hantera det ökade resande som den kraftfulla stadsutvecklingen ger krävs en väl utbyggd kollektivtrafik och en effektiv och attraktiv bytespunkt.

Ny regional järnväg Järna – Flemingsberg via Södertälje syd behövs för att säkra kapaciteten i Ostlänkens förlängning. För näringslivets konkurrenskraft är det avgörande med en god kompetensförsörjning och en väl fungerande arbetspendling. Kapaciteten behöver också utökas för att möjliggöra en större överflyttning av gods från väg till järnväg.

Spår till Tyresö behöver utredas för att långsiktigt framtidssäkra kollektivtrafikkapaciteten på östra Södertörn. Efterfrågan på kollektivtrafikresor kommer att öka och för att möta det behovet behövs kapacitetsstark kollektivtrafik, även som avlastning till annan kollektivtrafik. Utbyggd **bytespunkt Gullmarsplan** behöver säkerställas i nästa länsplan. Gullmarsplan är en av länets största bytespunkter, och den främsta bytespunkten inom sydostsektorn. Terminalen har stora behov av om- och utbyggnad då anläggningen är föråldrad samt att kapacitetstaket för ankommande och avgående busstrafik har nåtts.

Dubbelspår på Nynäsbanan är en långsiktig förutsättning för att få full effekt i hela pendeltågssystemet med god redundans. Ett sammanhängande och kapacitetsstarkt järnvägsnät utan flaskhalsar är avgörande för hela regionens utveckling genom att minska sårbarheten, säkra en överflyttning av gods till järnväg från Norvik hamn samt för en fungerande arbets- och bostadsmarknad.

Fortsätt driv på regionens elektrifiering, digitalisering och automatisering av transportsystemet

Avslutningsvis avseende transportinfrastruktur vill Södertörnskommunerna peka på behovet av att regionens aktörer fortsätter att driva på transportsystemets elektrifiering, digitalisering och automatisering. Det innefattar den teknik som finns

på marknaden idag för cykel, personfordon, bussar och lastbilar, men också framtida transportsätt såsom drönare för person och gods som påverkar den fysiska planeringen.

Fokusera på det regionala perspektivet

Södertörnskommunerna ser den regionala utvecklingsplanen som en möjlighet för regionens aktörer att samlas kring en gemensam målbild och för att kunna genomföra en kraftsamling för att nå målen. Den regionala utvecklingsplanen kan också bidra genom att kommunerna får ett vidgat perspektiv kring frågor som rör hela regionens behov och inte bara den egna kommunens nytta.

Södertörnskommunerna anser att den regionala utvecklingsplanen behöver bli tydligare i de regionala frågorna och samtidigt sortera bort sådant som är tydligt kommunala frågor, täcks av lagstiftning eller bevakas av andra myndigheter.

Regionala frågor där vi ser behov av tydligare underlag och ställningstaganden

Södertörnskommunerna ser behov av mer utvecklade underlag och tydligare ställningstaganden gällande framtida behov av funktioner kopplade till trafikinfrastruktur, gods- och logistikstruktur, verksamhetsområden, masshantering, kultur och idrottsanläggningar samt övrig teknisk infrastruktur för vatten- och energiförsörjning.

Gemensamt för funktionerna är att de ofta är utrymmeskrävande, kan vara störande och bör lokaliseras strategiskt samtidigt som de är avgörande för en funktionell och hållbar region. I samrådshandlingen nämns på flera håll behovet av att lämna utrymme för dessa funktioner. I praktiken blir det svårt i den kommunala planeringen för den enskilda kommunen att få en uppfattning om det regionala behovet när detta inte är tydligt utpekade, särskilt då tidshorisonterna kan vara mycket långa. Samtidigt kan funktionen utifrån ett kommunalt perspektiv anses oattraktiv. Frågan blir ytterligare aktuell då regionen ska förtätas inom befintlig bebyggelsestruktur och där möjliga ytor alltmer begränsas och bebyggs och målkonflikter uppstår. Kring dessa funktioner efterfrågar Södertörnskommunerna därför ytterligare analysunderlag och i kartor kan strategiska lägen/zoner förtydliga var sådana regionala behov särskilt bör beaktas. Regionen bör också bidra med att kvantifiera och visualisera kommande behov för att tydliggöra detta för regionens aktörer. Södertörnskommunerna ser även att regionen bör ta en aktiv roll i att säkra dessa funktioner under genomförandefasen och att mellankommunala forum behövs under genomförandet av utvecklingsplanen.

Vidare ser Södertörnskommunerna att regionplanen behöver utvecklas och förtydligas gällande beredskapsfrågor vid kris och med hänsyn till förändrat klimat och omvärldshändelser såsom betydelsefull jordbruksmark för livsmedelsförsörjning för ett regionalt behov.

Kommunala frågor och frågor som bevakas av andra myndigheter

Södertörns kommunerna ser att samrådsförslaget tar upp flera frågor som redan hanteras av kommunerna. I kapitel fyra som handlar om den rumsliga strukturen finns övergripande förhållningssätt som ofta faller under översiktsplaneringens och det kommunala planmonopolets roll, vissa förhållningssätt är lagkrav som bevakas av Länsstyrelsen och andra myndigheter. Exempel på sådana skrivelser är ”Säkerställ en dagvattenhantering som är anpassad till ett förändrat klimat”, ”Säkerställ hållbara och ändamålsenliga VA-lösningar med tillräcklig kapacitet”, ”Planera ny bebyggelse med hänsyn till områden med betydelse för totalförsvaret” samt ”Inom varje organisation konkretisera klimatrisker och sårbarheter som behöver hanteras i samverkan”.

Södertörns kommunerna är tveksamma till vad dessa förhållningssätt tillför i den regionala utvecklingsplanen och anser att det vore mer effektivt att lyfta förhållningssätt som hanterar det regionala planeringsperspektivet och behoven. På så sätt kan den regionala utvecklingsplanens relation till kommunernas översiktsplaner stärkas och tydliggöras.

Södertörns kommunerna motsätter sig inte att frågorna är viktiga att beakta men ser inte att det är frågor för den regionala utvecklingsplanen. I sammanhanget ser Södertörns kommunerna behov av en beskrivning hur den regionala utvecklingsplanen förhåller sig till kommunernas översiktsplaner för att tydliggöra samspelet och kopplingen mellan dessa styrdokument.

Medlemskapet i NATO medför nya internationella åtagande och utmaningar för Stockholmsregionen. Södertörns kommunerna önskar tydliggörande av vad som bör hanteras av RUFSS, och vad som faller under Länsstyrelsen uppdrag och totalförsvarets uppdrag.

En mer genomförandeinriktad plan

Samrådsförslaget genomförandekapitel beskriver upplägg med årlig uppföljningskonferens samt årligt rådslag för att arbeta med prioriteringar och genomförandeplaner. Södertörns kommunerna är tveksamma till om detta ambitiösa upplägg bidrar till ett effektivt nyttjande av regionen och kommunernas resurser. Att varje år samla representanter på politisk och/eller högsta ledningsnivå tar tid och kräver förberedande arbete av så väl tjänstepersoner i kommunala organisationen och på Region Stockholm. Södertörns kommunerna ser vidare att ett år är för kort tid för att hantera åtgärder och aktiviteter inom ramen för kommunernas mål- och budgetarbete. Det vore mer effektivt att följa översiktsplaneringens rullande planering med årlig uppföljning samt arrangera rådslag var fjärde år som utmynnar i regional planeringsstrategi där Stockholmsregionen gemensamt kommer överens om vad som ska vara fokus under kommande mandatperiod. Då finns också förbättrade möjligheter för kommunerna att avsätta medel för olika insatser.

Målen och prioriteringarna som angavs i gällande RUFSS 2050 har konkretiserats i ett antal strategier med olika temaområden. Södertörns kommunerna önskar att kopplingen mellan dem och samrådsförslaget för RUFSS 2060 framhävs, genom en hänvisning till dem i samrådsförslaget föreslagna mål och prioriteringar, samt ett

förtydligande om vilka fördjupningar som regionens aktörer förväntas arbeta vidare med.

Södertörnskommunerna deltar gärna i dialog med regionen inför framtagandet av granskningshandlingen för att vidare diskutera hur en än mer genomförandeinriktad plan kan tillkomma och hur samverkan kan ske framöver.

Gemensamt ansvar för den regionala utvecklingen

För att uppnå målen i den regionala utvecklingsplanen behövs bred samverkan och ansvar från flera parter och här tar Södertörnskommunerna ett viktigt ansvar genom att bland annat utveckla de regionala stadskärnorna. Södertörnskommunerna verkar för att bidra med bostäder, arbetsplatser, utbildning, kultur och service som behövs för att skapa ett hållbart samhälle i hela regionen.

Södertörnskommunerna vill betona vikten av regionen som en central aktör i genomförandet av den regionala planen. Regionen har en egen viktig roll i utvecklingen som ansvarig för kollektivtrafiken och sjukvården i regionen samt som samlande och pådrivande kraft i påverkansarbetet. Redan nu har genomförandet av den regionala utvecklingsplanen påbörjats genom att handlingsplaner ska tas fram för de regionala stadskärnorna. Många av de regionala stadskärnorna påverkas av parametrar som är utanför kommunernas mandat såsom fysiska barriärer i form av infrastruktur av nationell vikt. Här behöver regionen ta sitt ansvar i just påverkansarbetet för att tillsammans med kommunerna verka för att de regionala stadskärnorna ska kunna utvecklas till den målbild som samrådsförslaget beskriver.

Södertörnskommunerna föreslår att det tydliggörs i kommande utvecklingsplan vilka frågor som hanteras i vilka forum och vilken myndighet som har ansvar för vilken fråga. Det är särskilt viktigt att förtydliga gränsdragningen mellan Region Stockholm och Länsstyrelsen. Kommunerna har svårt att navigera inom olika typer av samverkansforum och ser en stor risk för dubbelarbete och/eller att vissa frågor hamnar mellan stolarna inom områden där ansvarsfördelningen är otydlig. Detta gäller särskilt områden som fått ökad fokus de senaste åren såsom elektrifiering, elförsörjning, klimatanpassning och beredskap. Inom många områden finns redan upparbetade forum som bör användas i första hand.

Avslutningsord

Södertörnskommunerna uppskattar processen med framtagandet av samrådshandlingen som har varit strukturerad och att regionen varit lyhörd för kommunernas önskemål och idéer om samverkan. Regionen har också lyssnat in vad kommunerna har lyft som de viktiga frågorna att hantera i den regionala utvecklingsplanen och vilka förändringar som kommunerna önskat att se från RUF5 2050. De separata mötena med de kommuner som varit berörda kring större förändringar såsom exempelvis grönstrukturen har också varit uppskattade.

För Södertörns kommunerna:**Stina Lundgren**

Ordförande i kommunstyrelsen i Botkyrka

Sven Gustafsson

Ordförande i kommunstyrelsen i Haninge

Sara Heelge Vikmång

Ordförande i kommunstyrelsen i Huddinge

Märtha Dahlberg

Ordförande i kommunstyrelsen i Nykvarn

Marcus Svinhufvud

Ordförande i kommunstyrelsen i Nynäshamn

Arne Närström

Ordförande i kommunstyrelsen i Salem

Boel Godner

Ordförande i kommunstyrelsen i Södertälje

Anita Mattsson

Ordförande i kommunstyrelsen i Tyresö